

ОЙКОНІМІЯ ПОЛІСНЯ В АКЦЕНТУАЦІЙНОМУ ВИСВІТЛЕННІ

Лариса ГУЦУЛ (Кіровоград, Україна)

У статті досліджується наголос поліських назв населених пунктів. Аналізується акцентно-фонетичні, акцентно-інтонаційні та акцентно-морфемні особливості, виявляється система

375

акцентуаційних моделей ойконімів Полісся. Встановлюється специфіка системи наголошення цих онімів.

Ключові слова: ойконіми, акцентна структура, наголос, акцентуаційна модель, акцентологічна система, акцентно-фонетичний аналіз, акцентно-морфемний аналіз, акцентно-інтонаційна структура, подвійний наголос.

This article deals with the study of Polissya settlements names' accentual patterns. Accentual-phonetic, accentual-intonation and accentual-morpheme features are analysed, the system of accentual models of Polissya oikonyms is established. Specifics of the accentuation system of these onyms is highlighted.

Key words: oikonyms, accentual structure, accent, accentual model, accentual system, accentual-phonetic analysis, accentual-morpheme analysis, accentual-intonation structure, double accent.

На сучасному етапі розвитку мовознавчих досліджень важливе значення мають ономастичні студії (праці як вітчизняних мовознавців: Д.Г.Бучка, В.А.Бушакова, К.Й.Галаса, В.О.Горпинича, І.М.Железняк, Ю.О.Карпенка, О.О.Карпенко, В.В.Лучика, В.В.Німчука, Є.С.Отіна, З.Т.Франко, М.Л.Худаша, П.П.Чучки та ін., так і зарубіжних, переважно – російських: В.Д.Бондалетова, В.А.Никонова, Н.В.Подольської, О.В.Суперанської, В.М.Топорова, О.М.Трубачова та ін.).

Проте проблема наголошення ойконімів, які є важливим джерелом вивчення історії українського народу, його мови і культури [10: 432] залишається актуальною. Особливо це стосується студій над акцентуацією онімів окремих регіонів. Тому що, по-перше, наголошення різних класів ономастичної лексики на сьогодні є майже не дослідженим; по-друге, вивчення акцентуації онімів окремих регіонів дасть необхідні відомості для аналізу акцентуаційної системи як ономастичної лексики, так і акцентуаційної системи сучасної української літературної мови; по-третє, дослідження ономастики Полісся в різнопланових аспектах є невичерпним, тому що, крім автентичних рис, у цих онімах проявляється ще й вплив запозичень, оскільки Полісся знаходиться на порубіжжі великих мовних зон і має вплив білоруської, польської мов та інших діалектів української мови.

Постійним об'єктом вивчення наголосу українських та російських мовознавців були лише апелятиви, тому, досліджуючи акцентуацію назв населених пунктів, ми спиралися на наукові праці українських учених: О. О. Потебні, І. І. Огієнка, Л. А. Булаховського, В. Г. Скляренка, В. М. Винницького, З. М. Веселовської, В. Б. Задорожного, А. П. Білоштана, М.М.Пилинського, М.І.Погрібного, А.Ю.Кримського, Л.Л.Гумецької, О. В. Романченка, а також російських учених А. А. Залізняка, В. А. Дібо, В. В. Лопатіна, В. А. Редькіна, В. В. Колесова, О. В. Суперанської та ін.

У сучасній ономастиці недостатньо вивченими є поліські назви населених пунктів, зокрема ті, що локалізуються на території сучасних Чернігівської, Сумської та Житомирської областей.

Тому метою даної розвідки є акцентуаційне дослідження структури ойконімів Полісся – її акцентно-фонетичних та акцентно-морфемних особливостей. Реалізація цієї мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) з'ясувати акцентно-фонетичні ознаки поліських ойконімів та встановити акцентно-інтонаційну структуру; 2) виявити систему акцентуаційних моделей даних ойконімів; 3) проаналізувати їхні акцентно-морфемні особливості; 4) прослідкувати за наголошенням онімів у місцевому лінгвальному контексті; 5) встановити найтипніше наголошення ойконімів Полісся.

Матеріалом дослідження послуговував Словник відтопонімних прикметників і назв жителів В.О.Горпинича [5], а також дані, зібрані автором особисто способом анкетування та під час ономастичних експедицій.

Безпосередньо основане на аналізі фактичного матеріалу, виявлення акцентно-фонетичних ознак, акцентно-інтонаційної структури, акцентуаційних моделей, акцентно-морфемних особливостей ойконімів Полісся забезпечить поглиблене осмислення проблеми наголошення назв населених пунктів, що на сьогодні є ще недостатньо дослідженим, – тому існує багато хитань в наголосі, варіантних форм, а це породжує проблему акцентного нормування.

Розглядаючи акцентуацію ойконімів з погляду акцентно-фонетичного, виділяється основне протиставлення: склад наголошений – склад ненаголошений. Словесний наголос служить для фонетичного об'єднання слова [10: 386]. За визначенням В. Г. Чурганової, наголос – це виділення тими чи іншими фонетичними засобами – зміною довготи чи напруженості – якогось складу із складів, розташованих поряд з ними, які утворюють одну

тактову чи динамічну групу [11: 22].

Наголос є важливим структурним компонентом кожного ойконіма, він забезпечує правильне його розуміння. Це ознака цілого ойконіма, надбудова над його фонемним складом, а, значить, ознака просодична. Кожний ойконім, як і кожне слово загальної лексики мови, є мінімальною одиницею просодичного квантування, а наголос служить засобом для оформлення такого “кванту” [7: 42].

В українських ойконімах наголос може падати на будь-який склад, чим проявляється така характеристика наголосу, як різномісність. У залежності від цього, з метою аналізу акцентологічної системи ойконімів та її змін при творенні похідних, ойконіми групуються щодо місця наголосу і на основі цього виявляються загальні акцентно-фонетичні закономірності наголосу в них. Можна виділити такі закономірності:

1. Наголос в ойконімах може падати: на перший, другий, третій, четвертий, п'ятий, рідко – на шостий та сьомий склади. Зафіксовано ойконімів з наголосом на першому складі (*Тіхоновичі Чрг, Луциків См*) – 25 %, другому складі (*Криве Жт, Любар Жт*) – 42,5 %, третьому складі (*Куліші Жт*) – 27 %, четвертому складі (*Новософіївка Чрг*) – 4 %, п'ятому складі (*Червоновеселе См*) – 1,5 %. Випадків наголошення шостого, сьомого складів в ойконімах Полісся не виявлено (пор.: в інших областях України – на шостому складі *Кам'янокостувате – Миколаївська обл., Новослизавівка – Одеська обл.*) – 5 (0,09 %), сьомому складі (*Кучерявоволодімирівка – Херсонська обл.*) – 1 (0,01 %). Наголошення восьмого, дев'ятого та десятого складів не зафіксовано, хоча довжина ойконімів можлива до десяти складів. Найчастіше наголос в ойконімах Полісся падає на другий склад (42,5 %).

2. Якщо розглядати наголошення ойконімів у зворотному (інверсійному) порядку, то виділяються окситонні ойконіми – наголос у яких падає на кінцевий склад (*Рівчакі См, Лемеші Чрг*), їх зафіксовано в українській мові 14,5 % та неокситонні – наголос у яких падає не на кінцевий склад (*Баранівка Жт, Купчиці Чрг*), їх зафіксовано 85,5 %. До неокситонних належать парокситони – ойконіми з наголосом на передостанньому складі (*Будіще Рв, Ярове См*), їх зафіксовано 44,5 %; пропарокситони – ойконіми з наголосом на третьому від кінця складі (*Дуброчиця Чрг, Галіївка Жт*), їх зафіксовано 37,5 %; а також пропропарокситони – ойконіми з наголосом на четвертому від кінця складі (*Івдишковиця Чрг*), їх зафіксовано 3,5 %. Нами також виявлено два ойконіми (0,06 %) з наголосом на п'ятому від кінця складі – пропропарокситони (*Заболотове См, Тіхоновичі Чрг*), і вони не є характерними для української мови. Найтипівшими є неокситонні парокситони (44,5 %).

3. У залежності від якості кінцевого звука, який впливає на процес утворення відойконімних дериватів та характер морфологічних явищ, ойконіми поділяються на консонантні – у яких кінцевим є приголосний звук (*Радовель Жт, Кузємин Жт*), їх виявлено 15,5 %, та вокалічні – у яких кінцевим є голосний звук (*Лужкі См, Куліші Жт*), їх виявлено (84,5 %). Типівшими серед ойконімів Полісся є вокалічні (84,5 %).

У консонантних ойконімах виділяється окситонний наголос (*Левків Жт, Городчин Жт*) та неокситонний (*Івднків Жт, Прибуток Жт*); у вокалічних ойконімах – окситонний наголос (*Лужкі См, Погрибки См*) та неокситонний (*Шоломки Жт, Баранівка Жт*).

4. З поняттям різномісності наголосу тісно пов'язана акцентно-інтонаційна структура ойконімів [4: 104], яка характеризується: а) висхідним наголошенням (схема /): *Радчикі См, Лемеші Чрг* (24,5 %); б) висхідно-спадним наголошенням (схема / \): *Кучинівка Чрг, Солярка Жт* (61 %); в) спадним наголошенням (схема \): *Городчин Жт, Реві См* (14,5 %). Ойконіми *Вільськ Жт, Дич См* мають нейтральну акцентно-інтонаційну структуру, тому що є односкладовими. Найпоширенішим в ойконімах Полісся є висхідно-спадне наголошення (61 %).

5. У залежності від кількості складів ойконіми поділяються на односкладові та багатоскладові. Односкладові ойконіми малохарактерні для української мови (напр., *Вільськ Жт*). Переважна більшість ойконімів – багатоскладові:

1. двоскладові (*Криве Жт, Любар Жт*) – 15 %;
2. трискладові (*Кротівна Жт, Луциків См*) – 40,5 %;
3. чотирискладові (*Кривенкове См, Стягіїлівка См*) – 32 %;
4. п'ятискладові (*Лисогубівка См, Радіонівка См*) – 9 %;

5. шестискладові (*Червоновеселе См, Новософіївка Чрг*) – 2 %.

Семискладових, восьмискладових, дев'ятискладових та десятискладових ойконімів з наголосом, віддаленим від кінця або початку, нами не виявлено. Найтипівішою для назв населених пунктів Полісся є довжина три склади (40,5 %); досить часто також трапляються чотирискладові ойконіми (32 %).

6. Ойконімам Полісся, як і іншим українським ойконімам, а також словам загальної лексики, властивий побічний наголос, який наявний у складних утвореннях *Дубов'язівка См, Рівнопілля Чрг, Лихосілка Жт*. Але вивчення цього питання ускладнюється тим, що побічний наголос не завжди фіксується. У сучасних працях з акцентології питання побічного наголосу майже не розглядається. У складних і складноскорочених словах наводиться тільки основний наголос, а побічний, як правило, не фіксується: *високогірний, віч-на-віч, сільськогосподарський* [3: 5]. Про два наголоси в багатоскладових словах говорив ще І. І. Огієнко, який вважав, що за деяких умов побічний наголос може звучати досить сильно і тоді майже завжди дорівнює головному [8: 24]. Ю.О. Карпенко з цього приводу зауважив, що "особливо виразним стає побічний наголос у композитах, де він має не тільки фонетичну, а й генетичну природу, пор. домоуправління, мікроелемент [6: 127].

Отже, матеріал дослідження показує, що, незважаючи на різну кількість складів, належність ойконімів Полісся до простих чи складних, наголос у них тяжіє до середини слова. А саме в тому, що основна частина українських ойконімів – невеликі за довжиною слова (в основному трискладові) з наголошеним другим складом – середнім (зображуємо схематично: ОО) проявляється прагнення щодо чіткості, простоти та милозвучності в цих назвах.

З аналізом акцентних особливостей ойконімів Полісся тісно пов'язане виявлення акцентуаційних моделей. Під акцентуаційними моделями в дослідженні розуміємо акцентуаційний варіант структурного типу. Моделі зображуємо схематично, використовуючи позначення: *О* – склад наголошений, *О* – склад ненаголошений.

Різноманітність поданих у дослідженні акцентуаційних моделей залежить від можливої довжини ойконіма та можливих позицій наголошеного складу. Виходячи з того, що наголос в українській мові вільний, акцентуаційні моделі ойконімів різноманітні і їх кількість залежить від: кількості типів ойконімів за кількістю складів, кількості позицій, які може займати наголошений склад [7: 44]. Різноманітність акцентуаційних моделей і утворюється кількісними та якісними характеристиками набору наголошених і ненаголошених складів ойконімів.

Виявлена така система акцентуаційних моделей ойконімів Полісся:

1) односкладова з наголошеним першим складом від початку та першим складом від кінця – *О* – (0,5 %): *Діч См, Вільськ Жт*; 2) двоскладова з наголошеним першим складом від початку та другим складом від кінця – *ОО* – (9,5 %): *Глухів См, Лідан См*; 3) двоскладова з наголошеним другим складом від початку та першим складом від кінця – *ОО* – (5 %): *Артинськ Жт, Лискі См*; 4) трискладова з наголошеним першим складом від початку та третім складом від кінця – *ООО* – (12,5 %): *Волосів Жт, Лісівка Жт*; 5) трискладова з наголошеним другим складом від початку та другим складом від кінця – *ООО* – (20,5 %): *Забара Жт, Іванків Жт*; 6) трискладова з наголошеним третім складом від початку та першим складом від кінця – *ООО* – (8 %): *Шияні См, Кударі См*; 7) чотирискладова з наголошеним першим складом від початку та четвертим складом від кінця – *ОООО* – (2,5 %): *Гладковичі Жт, Лебедеве См*; 8) чотирискладова з наголошеним другим складом від початку та третім складом від кінця – *ОООО* – (16,5 %): *Гідівщина Жт, Болотниця Жт*; 9) чотирискладова з наголошеним третім складом від початку та другим складом від кінця – *ОООО* – (12 %): *Андрушівка Жт, Возлякове Жт*; 10) чотирискладова з наголошеним четвертим складом від початку та першим складом від кінця – *ОООО* – (0,8 %): *Болотники Чрг, Морохівці См*. Поодинокі приклади інших моделей у дану структуру не ввійшли.

Найтипівішою в системі наголошення ойконімів Полісся є акцентуаційна модель – трискладова з наголошеним другим складом від початку та другим складом від кінця – *ООО* (*Забара Жт, Іванків Жт*), вона притаманна 20,5 % ойконімів; її основні ознаки: три склади, наголос на другому складі, нефінальний наголос, неокситонний парокситонний наголос,

висхідно-спадне наголошення. Типовими також є акцентуаційні моделі:

1) чотирискладова з наголосеним другим складом від початку та третім складом від кінця – ОООО (*Гідівщина Жт, Болотниця Жт*) – 16,5 % ойконімів; її основні ознаки: чотири склади, наголос на другому складі, нефінальний наголос, неокситонний пропарокситонний наголос, висхідно-спадне наголошення; 2) трискладова з наголосеним першим складом від початку та третім складом від кінця – ООО (*Волосів Жт, Лісівка Жт*) – 12,5 % ойконімів; її основні ознаки: три склади, наголос на першому складі, нефінальний наголос (ініціальний), неокситонний пропарокситонний наголос, спадне наголошення; 3) чотирискладова з наголосеним третім складом від початку та другим складом від кінця – ОООО (*Андрушівка Жт, Возлякове Жт*) – 12 %; її основні ознаки: чотири склади, наголос на третьому складі, нефінальний наголос, неокситонний парокситонний наголос, висхідно-спадне наголошення.

На основі виділення найтиповіших акцентуаційних моделей ойконімів підтверджуються загальні акцентно-фонетичні закономірності наголосу в ойконімах: найтиповіша довжина ойконімів Полісся – три склади, наголос в ойконімах найчастіше падає на другий склад, в зворотньому порядку – на передостанній, найтиповіший нефінальний наголос, акцентно-інтонаційна структура більшості ойконімів – висхідно-спадне наголошення.

Розглядаючи співвідношення наголосу з морфемною структурою, ми дійшли висновку, що за наголошеністю морфем в ойконімах Полісся провідною є коренева акцентуація (68 %), а префіксальна, суфіксальна та флективна – є мало поширеною.

У префіксальних безсуфіксних ойконімах з кінцевим приголосним наголос однаковою мірою може падати і на префікс (55 %), і на корінь (45 %): *Розсош См, Нехворощ Жт і Прихід Жт, Прибінь Чрг*. Префіксальні безсуфіксні ойконіми з кінцевим голосним мають в основному кореневу акцентуацію (76 %): *Прилуги Чрг, Підболоти См*. Для префіксально-суфіксальних ойконімів найтиповішим є кореневе наголошення (91 %): *Непліове См, Прилужжя См, Пристійлове См*. Суфіксальні ойконіми переважно мають акцентований корінь (наголос на корені – 68 %, на суфіксі – 26 %, на флексії – 6 %). Завжди або в основному наголошеними в ойконімії є суфікси -ан-и (-ян-и), -чан-и, -уват-е (-юват-е), -уват-а, -ав-а (-яв-а), -енк-о, -ечк-о, -ар (-яр), -ин-і, -ун, -єч: *Лужани (Чрг), Любар Жт, Любеч Чрг* (пор.: в ойконімії інших областей – *Монастирчани ІФ, Тернувате Од, Кудрява Вн, Горбатенко Днц, Устечко Трн*; а завжди або в основному ненаголошеними виступають суфікси -ик-и, -ин-е, -ич-, -ич-і, -ук-и (-юк-и), -ач-і, -аш-і: *Правдюки См, Головачі См, Лопатичі Жт, Лисяничі Жт* (пор.: в ойконімії інших областей – *Орлики Пл, Сухине Од, Коротич Хрк, Бабичі Зк, Петраші Чрв*). Флективне наголошення є нетиповим для ойконімів Полісся (8 %) (пор.: *Криски Жт, Лави Чрг, Лебедінці Жт, Ліпки Жт, Літки Жт і Кударі См, Погрібкі См, Рівчакі См*). Уживаються лише з флективною акцентуацією або флективна акцентуація переважає в ойконімах на -і, -ак-и (-як-и), -ук-и (-юк-и), -ов-а (-ев-а), -к-о, -ан-і, -ач-і, -аш-і: *Коржі См, Кударі См, Близнюкі Жт, Березнякі См, Новакі Жт* (пор.: в ойконімії інших областей – *Межова Днп, Олесько Лв, Копані Зп, Горбачі Лв, Лукаші Кв*). Часте наголошення флексії властиве ойконімам на -и, -к-и: *Погрібкі См, Шияні См, Рівчакі См, Куті Жт, Соломки Чрг*. Ойконіми – складні композитні деривати в основному мають наголошений другий компонент (89 %), як і апелятиви [2, с.49]: *Красноїлля См* (пор.: в ойконімії інших областей – *Красноїлля Мк, Красноїлля Крв*), *Новоселівка См* (пор.: *Новоселівка Вн, Новоселівка Днц*), *Краснобірки Жт, Лихосілка Жт, Червоносілка Жт* (пор.: *Золотоніша Чрк, Саморукове Од*). З наголосом на першому компоненті зафіксовано 11 % ойконімів: *Вишпіль Жт, Житомир Жт, Рдйгородок Жт*.

Варто зазначити, що надзвичайно важливим для ґрунтовного і всебічного вивчення ойконімів певної території є місцеве наголошення. Аналізуючи ойконім *Панорниця* (Коропський район Чернігівської області) в місцевому лінгвальному контексті [9: 283–287], Т.І.Поляруш звертається і до його наголошення. У місцевому мовленні, доводить дослідниця, вживається кілька варіантів ойконіма: основний, найбільш уживаний *Панорниця*, рідше вживається у мовленні старших осіб *Панарниця*, що від першого різниться наголосом та ненаголошеним [a] у другому складі. Саме таке наголошення можна вважати первинним, оскільки більшість українських топонімів на -иц(я) мають наголошений суфікс: пор. ойконім *Мала і Велика Дівіця (Чрг), Зарванія (Трн), Вербіця (Лв)*. Зміщення наголосу на основу,

припускає Т.І.Поляруш, могло відбутися до більш відомого в цих місцях ойконіма *Сосниця* та інших назв із наголосом на твірній основі. У більш сучасному варіанті *Панорниця* маємо наголошений [о], очевидно, дифтонгічного походження [9: 283–284].

Акцентологічна система поліських назв населених пунктів перебуває у стадії розвитку, динамічності, вдосконалення, вибору найраціональнішого наголошення, відмови від ускладнень, застарілих, неприйнятних наголошень. А це призводить до хитань у наголосі, а, отже, й до проблеми єдиної стійкої норми. Встановлено, що причинами появи ойконімів з подвійним, або паралельним, наголосом (*Курган См, Ріжівка Жт, Лучанкі Жт*; пор.: в інших областях – *Глиб'очок Трн, Ясне Мк*) є 1) зовнішні: а) вплив територіальних діалектів; б) запозичення з інших мов; 2) внутрішні: а) дія відповідних тенденцій; б) вплив аналогії; в) збереження наголосу твірної основи; г) з'єднання двох акцентних центрів; г) місцеве наголошення. Акцентна варіантність поліських ойконімів не порушує систему наголошення, а виступає як прояв певних мовних закономірностей і зумовлена функціонуванням всієї системи української мови [1: 25].

Оскільки Полісся знаходиться на порубіжжі великих мовних зон (має вплив білоруської, польської мов та інших діалектів української мови), то, окрім автентичних рис, на цій території проявляється ще й вплив запозичень. Так, на Поліссі зафіксований наголос на другому від кінця складі (напр., *Яр'ове См, Любар Жт, С'бич См*), що зумовлене впливом польської мови – це проявляється аналогічно із загальними назвами (напр., *поляк, доцент*).

Отже, дослідивши акцентну структуру поліських ойконімів, можна стверджувати, що, по-перше, наголос у них тягнє до середини слова; по-друге, найпоширенішими є трискладові назви з наголошеним середнім складом; по-третє, за наголошеністю морфем панівною є коренева акцентуація; по-четверте, ойконіми з паралельним наголошенням виступають як прояв певних мовних закономірностей, а генералізація одного із акцентних варіантів веде до стабілізації наголосу; по-п'яте, в місцевому мовленні може вживатися кілька варіантів ойконіма. Система наголошення ойконімів Полісся є специфічною, але при всій своїй специфічності вона підпорядковується основним акцентологічним особливостям української мови.

Як видно із проаналізованого матеріалу, поліські назви населених пунктів становлять великий інтерес і потребують подальших різнопланових ономастичних досліджень. Перспективою подальших наукових студій позначені й архаїчні структури онімів Полісся, фіксовані в сучасних говірках; перспективним також є вивчення наголошення цих назв у місцевому лінгвальному контексті, адже аналізована територія є невичерпним джерелом для ономастичних та діалектологічних досліджень, а також українознавчих студій загалом.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Скорочення назв областей України

Вн – Вінницька, Вл – Волинська, Дніп – Дніпропетровська, Дніч – Донецька, Жт – Житомирська, Зк – Закарпатська, Зп – Запорізька, ІФ – Івано-Франківська, Кв – Київська, Крв – Кіровоградська, Крм – Кримська, Лв – Львівська, Лг – Луганська, Мк – Миколаївська, Од – Одеська, Пл – Полтавська, Рв – Рівненська, См – Сумська, Трн – Тернопільська, Хрк – Харківська, Хрс – Херсонська, Хм – Хмельницька, Чрв – Чернівецька, Чрг – Чернігівська, Чрк – Черкаська.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Винницький В. М. Акцентна дублетність і кодифікація (на матеріалі іменників чоловічого роду) / Василь Михайлович Винницький Мовознавство. – 1983. – № 6. – С.25 – 36.
2. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / Василь Михайлович Винницький. – К.: Рад. шк., 1984. – 160 с.
3. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник / Сергій Іванович Головащук. – К.: Либідь, 1995. – 191 с.
4. Горпинич В. О. Відтопонімні прикметники в українській мові / Володимир Олександрович Горпинич. – К.: Вища шк., 1976. – 138 с.
5. Горпинич В. О. Словник відтопонімних прикметників і назв жителів України: В 2 т. / Володимир Олександрович Горпинич. – Т.1 – Кіровоград. – 1994. – 160 с.; Т.2 – К.: Вища шк., 1994. – 223 с.
6. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови / Юрій Олександрович Карпенко. – Одеса, 1996. – 143 с.
7. Касевич В. Б., Шабельникова Е. М., Рыбин В. В. Ударение и тон в языке и речевой деятельности / В.Б.Касевич, Е.М.Шабельникова, В.В.Рыбин. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. – 244 с.

-
8. Огиенко И. И. Русское литературное ударение / И.И.Огиенко. – 2-е изд. – Киев, 1914. – С. 24.
 9. Поляруш Т.І. Ойконім *Понорниця* в місцевому лінгвальному контексті / Тамара Іванівна Поляруш //«Волинь–Житомирщина». – Історико–філологічний збірник з регіональних проблем. – № 22(1). – 2010. – Житомир. – Вид–во ЖДУ ім. І. Франка. – С. 283–288.
 10. Українська мова. Енциклопедія / Ред. кол.: В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови), М.П.Зяблюк та ін. – Вид. друге, випр. і доп. – К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004. – 821 с.
 11. Чурганова В. Г. Очерк русской морфологии / Валерия Григорьевна Чурганова. – М.: Наука, 1973. – 239 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Лариса Гуцул – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: акцентологія ономастичної лексики, акцентуаційні моделі, відтопонімний словотвір.